

העלון יוצא לעילוי נשמת
מזיאנה נגי'מה בת
חנינה לבית וזאן ע"ה,
ובעלה מקיקץ
כצאני בר חל ע"ה

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול גאון': 079-9-367-367
או ב'קול בית גאון':
079-9270505

בית נאמן

מוצ"ש פרשת חיי שרה, כ"ו במרחשון תש"ף

נושאי השיעור:

- א. התורה לפני הכל. ב. שמחים בהערות. ג. זמן הנץ. ד. מי שחושב שחמתו מעל כל חכמי הדורות הוא מסכן ואומלל.
- ה. אין לשנות בנוסח הקידוש. ו. "שרף" בשי"ן ימינית. ז. ניקוד ו'יכן שני כתובים'.

בשעה 20:00

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

את זה. ובזכות המחשב "עליו השלום" מצאו את המלים האלה (בשור"ת יביע
אומר ח"ד סימן ל"ב), אבל זה לא מכתב לרב עזרא עטייה אלא לרב ציץ אליעזר
וולדינברג. הוא היה חביב מאד על הרב עובדיה, והיה קורא לו "רב אחאי
גאון"³. אנשים חושבים שאני לא רוצה שיעירו עלי. לפעמים העורך מעיר
עלי, ומישהו מתקשר אלי: "איך אתה מעיר על גדול הדור?" אבל קודם
כל אני לא "גדול הדור", ותורידו מהראש שלכם את הדבר הזה, אני "עפר
ואפר רמה ותולעה", וצריך להגיד ככה. אברהם אבינו אמר את זה (בראשית
י"ח כ"ז), וכי אני יותר טוב ממנו?! מה השגעון הזה?! **רבי יחזקאל לנדא** ע"ה
שהיה תקיף מאד כתב: "אנכי עפר ואפר, אבוא בקרית ספר" (בהקדמתו לספרו
'נדוע ביהודה'). דבר שני, **אני שמח בהערות**. לפעמים אני כותב הסכמה לספר,
והמחבר רוצה שאכתוב לו רק שבחים: "אשר פריו יתן בעתו, ועלהו לא
יבול, וכל אשר יעשה יצליח". הם חושבים שהסכמה שיש בה הערה לא שוה
פרוטה אחת. "השבה עם נעמי משדה מואב" (רות ב' ו'), **השבה** ראשי תיבות
הסכמה **שיש בה הערה**... מסכנים⁴. אדם רוצה "הסכמה יבשה" שאני מברך
אותך שיהיה לך עושר ואושר ובריאות ופרנסה טובה. מה השטויות האלה?!
הרמב"ם היה שמח בהערות⁵, וכך צריך להיות. לכן אם תשמע הערה נכונה,
אדרבה תאמר: "ישר כח שהעמדת אותי על האמת". מה הבערות הזאת?
וכי אסור להעיר הערות?! תעירו אלף הערות אבל הערות של אמת. כי אם
זה לקנטר כתוב בגמרא (ברכות י"ז ע"א) "כל העוסק בתורה שלא לשמה נוח

קשים. לכן התפרסמתי בעל כרחי. אבל מתי שירצה הראשון לציון רבי יצחק יוסף להחזיר
את השיעור שלו לשם, אני אשמח ואברך "ברוך שפטרני". ובפרט שיש לי הרבה מה לעשות,
וגם אני לא מרגיש טוב, ובכל יום אני מציל זמן ללמוד או לכתוב או לעשות משהו בקושי.
פעם היו שולחים לי מכתבים והערות אחרי כל שיעור, והיום ב"ה יש תלמיד חכם גדול
בישיבה **רבי אדיר כהן שליט"א**, שמרים את העול הזה מעלי. אבל הכנת השיעור לוקחת לי
זמן. ועוד אנשים מתקשרים אלי במוצאי שבת, ולא יודעים שאני מכין את השיעור. אנה
לא להתקשר אלי במוצאי שבת. תנו לי להתרכז בשיעור.

3. פעם הרב ביקש שישלחו לו הערות על "ביע אומר" לא בהלכה רק תיקונים והגהות וכדו'
(אני שלחתי כמה הערות בעילום שם. הם מצאו חן בעיני הרב, והוא שאל את רבי ישראל מאיר יונה: מי בעל הערות
אלה? ואמר לו: פלוני. הרב אמר: הערות יפות). ואחד שלח הערה: הרב כותב "ראיתי לרב אחאי גאון
בספר ציץ אליעזר", וכי רב אחאי גאון חיבר ציץ אליעזר?! הוא חיבר ספר השאלות... מה
קרה לך?! "רב אחאי גאון" פירושו כמו אחי. גם כותבים היום רב האין גאון וכי יש לנו רב האין
גאון בדורנו?! (היה חכם אחד באשדוד רבי סעדיה אריבי, כשהייתי הולך לשם קראתי לו "רב סעדיה גאון". הוא
כתב ספר, ומסכן הלך לעולמו בגיל ששים פלוס). אתה לא מבין את זה? וכי אתה חושב שהרב סובר
שרב אחאי גאון חיבר ציץ אליעזר?! בן פורת יוסף עליך...

4. פעם כתבתי הערה למחבר אחד, ואמר לי: "כבר לא יאמינו לפסקים שלי". אבל בתוך הספר
הזה יש אלף פסקים על הלכות ספר תורה תפלין ומזוזות, וכי בגלל הערה קטנטנה אחת
הלך הכלל? וגם זו לא הערה נגד המחבר אלא רק **ציץ אליעזר**? הוא חיבר ספר השאלות... מה
את המלים בס"ת **אחורנית**. אבל גם את זה אסור לכתוב בהסכמה... מה קרה?

5. פעם חכמי לונלי שלחו לו כמה הערות על היד החזקה, וכתב להם מכתב מתוק מדבש (שור"ת
פאר הדור סימן מ"א): **אני שמח לשמוע עוד הערות, ואל תאמרו "מי יבוא אחרי המלך"**. זה פסוק
בקבלת (ב"ב, י"א), "כי מה האדם שיבוא אחרי המלך
את אשר כבר עשהו". **אלא הריני מרשה לכם,
"ויאמר המלך יבוא"**. זה פסוק במגילת אסתר (ו'ה).

התורה לפני הכל

א. חזק וברוך (לחזן ר' כפיר פרטוש ואחיו ר' אריה הל"ו על הפיוט "בבואי אליך אל"). כתוב
בשיר הזה "כי באו מים עד נפש לא נוכל שאת", זה בדיוק. היום כל ראשי
הערים מתחרים אחד בשני, עד כמה נוכל להילחם בשבת. אבל ה' יתברך
יראה וישפוט, וכמו שכתוב בדברי הימים ב' (כ"ב, ב) "הלא תשפוט במ כי אין
בנו כח", וזה הכח שלנו. הם עושים את כל הבעיות בעולם, כדי לא לתת
ליהדות להיות כאן בארץ ישראל. לכן הגיע לכאן **האדמו"ר מסאטמר** (אולי
זו פעם שניה), שמשוחרר מהמדינה הזאת והוא מעל המדינה הזאת. וכשבא
דודו האדמו"ר הראשון **רבי יואל זצ"ל**, היו סוגרים את כל הכבישים ועושים
לו "כבוד מלכים", והשוטרים והשופטים והמדינה כולה יודעים שהאדם
הזה מצפצף על כולם. והשנה זה לא רבי יואל אלא חכם אחר. אבל בא
אחד ומקנא בו: איפה מס הכנסה...? אדוני, די מספיק. הגאווה שלך למעלה
למעלה, ואתה חנקת את העם כאן. "אני לא נכנס לכנסת רק בתנאי שיגייסו
בחורי הישיבות", תמות ולא יתגייסו בחורי הישיבות! **אל תחשוב שאתה יכול
לעשות מה שתרצה. התורה תעמוד מאות שנים, גם אחרי שתלך לגינהם.**
צריך לומר את הדברים לאשורם. אם הוא יכעס או ימות, לא מעניין אותי
כלום. הדיוט כמוך ילחם בתורה?! הנה באמריקה "מלכות של חסד" **נותנים
פטור לבחורי הישיבות ומתחשבים בהם, ואילו כאן אתה רוצה לעשות את
זה בכח, מי אתה?** "והאנקה והכח והלטה" (ויקרא י"א ל'). די, מספיק. די במה
שאתה עושה למדינה בחירות ראשונות ושניות ושלישיות, ה' ירחם עליך
ועל המדינה כולה. אבל אתה מתערב יותר מדי. אם תרצה תלך לאמריקה,
ושם תגיד לטראמפ שהוא לוקח מספיק מס הכנסה מהאדמו"ר מסאטמר...
תתבייש לך.

אדם צריך להיות שמח בהערות

ב. שבוע שעבר טעיתי בכמה דברים לא מדויקים שאמרתי מתוך הזכרון,
ואני מודה על האמת. אינני רוצה להעמיד את הטעות שלי לאחר מותי,
ולהיפך אני רוצה לתקן מיד. אמרתי שהרב עובדיה ע"ה כתב לרבו רבי
עזרא עטייה "לדזיו ליה כבר בתיה" (בעלון הקודם הערה 18)², חיפשו ולא מצאו

1. פעם רבי שמואל הנגיד ז"ל (בן תהלים אות ע"ב) כתב: "ומה יוכל עשה תיש ל'ישי, ומה כח כחכ
ואנקה". מה זה תיש וליש? כלומר לתיש יש קרנים אבל ליש זה אריה (איוב ד' י"א), ומה תיש
יכול לעשות לאריה? וכח ואנקה הם משמונה שרצים, "והאנקה והכח והלטה" (ויקרא שם).
2. גם מה שכתבו בגליון הקודם על רבי חננאל כהן שליט"א "ראש הישיבה הגדולה בעולם
בית נאמן", זה לא מדויק, הרי אין ישיבה כזו. רק העלון הזה נקרא "בית נאמן". **והרב חננאל
שליט"א** הוא היזם והמארגן והמפיץ. כמו שכתב הראב"ד בהלכות כלאים (פ"י ה"ב) על
הרמב"ם: "מלאכה גדולה עשה באסיפתו". גם לא כדאי לכתוב את המלה "בעולם", כי אולי
יש שיעורים גדולים יותר, וכי באמת אנחנו חולשים על כל כדור הארץ, (פעם הרב יצחק כדורי
ע"ה היה אצל האדמו"ר מליובאוויטש ע"ה, והוא לא ידע מה פירוש המלה "כדורי" (בערבית "כדור" זה ריוק, ולשון
שבח). ואמר לו: שמך כדורי - תתפרסם בכל כדור הארץ...). וגם אנחנו לא מחפשים להתפרסם בכלל.
אני לא יזמתי את הפרסום הזה, רק שיצאו חוצץ נגד ערוץ "קול ברמה", האשימו והכפישו
אותו ולא השאירו לו מלה אחת. והם ביקשו מרבי יצחק יוסף שליט"א שהשיעור שנותן
ישמעו אותו גם בקול ברמה, והסכים להם. אבל ברגע האחרון חזר בו, ואמר עליהם דברים

לרפואת רוני בן זוורה דבורה בתוך שאר חולי ישראל

עיצוב גרפי: האל 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	16:00	17:14
ת"א:	16:16	17:15
חיפה:	16:04	17:13
ב"ש:	16:18	17:17

לעילוי נשמת מ"ז היקרה הצדקת
מזל סעודנה חיה בת אסתר
סיתונה עידאן ע"ה
נ"ע ט' בטבת התשע"ט
ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת
יוסף חי כהן
בן מסעודה
ת.נ.צ.ב.ה

לרפואת
ובקתה חיה
בת חנינה
אסנת

להצלחת יורם חורי,
דניאל בוכריס, יונתן
מאמו, חביבה סופר
וכדיר בוכריס וב"ב.

דדש דש"י. אבל ראייה שבג'ר'בא לא נהגו כמו הרב בית דוד, שאבא ע"ה בספרו איש מצליח (סימן ט"ו) מספר על מורו ורבו מורנו הרב רבי רחמים חי חיותה הכהן זצ"ל (שהיה הרב הראשי בגר'בא) ¹⁰ "שכאשר מגיע ל"גאל ישראל" שולח אותו - התלמידים שלו לראות אם עלתה השמש", "בא השמש? אומרים הן" ¹¹ (מנחות ס"ה ע"א). וא"כ הם היו מחכים לזריחת השמש, ולא מתפללים שעה לפני הנץ.

הגירסא הנכונה בדברי הרמב"ם "עישור שעה"

ד. החכם הנ"ל מסתמך ע"ד הרמב"ם (פ"א מלכות קריאת שמע ה"א) שכתב: "ושיעור זה [של הנץ החמה] כמו שיעור שעה קודם שתעלה השמש", וא"כ צריך שיעור שעה לפני הנץ. אמרתי לו: מרן הכסף משנה (שם) כתב שבספרים מדויקים כתוב "עישור שעה". ומה שהמעתיק טעה בזה כי הוא לא רגיל במלה הזאת "עישור" (וכמו שכתוב "עשיית האיפה" ולא עישור האיפה), ולכן כתב שיעור שעה, ובאמת לא יתכן לגרוס "שיעור שעה", כי א"כ לשון הרמב"ם מגומגם "ושיעור זה כמו שיעור שעה", למה כתב את המלה "שיעור" פעמיים!? ובדקנו וראינו בהרמב"ם בשני מקומות: מקום אחד, בהלכות חנוכה (פ"ד ה"ה) כותב: "שכח או הזיד וכו' מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק. וכמה הוא זמן זה? כמו חצי שעה או יותר", ולא כתב כמו שיעור חצי שעה. ועוד מקום אחר, בהלכות מאכלות אסורות (פ"ט הכ"ה) כותב: "מי שאכל בשר בתחילה לא יאכל אחריו חלב, עד שיהיה ביניהם כדי שיעור סעודה אחרת (זה לשון הגמרא חולין ק"ה ע"א), והוא כמו ששעות". ולא כתב והוא כמו שיעור ששעות. ובשביל מה כאן יחזור על המלה פעמיים? "שיעור-שיעור" למה לי? אלא מוכרח שהגירסא הנכונה "עישור". והנה מרן כותב שזו הגירסא האמיתית. הוא טוען שמרן בבית יוסף (פ"ג י"ג) לא כתב שזו הגירסא האמיתית. אבל מה נפשו, אם מרן כתב בית יוסף לפני כסף משנה, אדרבה הכסף משנה בתרא ומאוחר יותר. ואם כתב בית יוסף אחרי כסף משנה וחזר בו מגירסת עישור, למה לא כתב בבית יוסף "ולא כאותה גירסא שגורסים עישור"? וגם יש כמה מקומות שמוכח בכירור שכסף משנה נכתב אחרי בית יוסף ¹². אבל לא כל כסף משנה. הרב חיד"א

- וקונים משם צמר בזול. היה יהודי אחד זקן שמו ציון כהן, שכל יום הולך וחוזר ברגל וקונה צמר משם, ובא לבית ועושה בו "קרדאש" (כלי המועיד לניפוץ צמר כבשים). הוא זכה לחיות למעלה ממאה שנה, כי כאשר אדם מפעיל את הרגלים שלו זו ההתעמלות שמזכיר הרמב"ם (פ"ד מהלכות דעות ה"ד). אדם כזה מוכרח להתפלל מוקדם, כי אם יתפלל מאוחר יבוא לשם ויראה שנגמר כל הצמר, יגידו לו לבוא מחר ויהיה אותו הדבר בדיוק. לכן היו מתפללים במנין הפועלים.
- 9. פעם היה לנו זקן אבן אחד ז"ל, שהיה רגיל להתפלל מוקדם לפני הנץ החמה, למה? כי הוא התרגל ככה מזמן שהיה צריך לצאת לעבודה מוקדם. כאן בארץ העבודה בשעה שבע ה' ירחם, וכשמגיע החורף בימים שהנץ מאוחר ביותר אין להם אפשרות להתפלל בכלל, ולכן הם נוסעים באוטובוס לעבודה ומחכים שם לרבע שעה או עשרים דקות של זמן ההפסקה לאוכל והם לא אוכלים, אלא מניחים תפלין וקוראים קריאת שמע ועמידה בלבד.
- 10. הוא היה מפורסם מאד, וכבר בן עשרים ואחת שמענו את שמעו בכל העיר. הוא היה דיין ומלמד תלמידים, ומצא זמן גם לזה וגם לזה. אבא ע"ה למד אצלו כמה שנים, משנת תרפ"ג עד שנת תר"ץ.
- 11. כאן "בא" לא מלשון שקעה אלא מלשון הגיעה השמש. ויש דבר כזה בברכות (דף ב' ריש ע"ב לפרש"י, וע"ש בתוס' ד"ה דילמא).
- 12. למשל מרן בבית יוסף ובשלחן ערוך (סימן ג' ת"ב): כתב: "מן הצופים ולפנים, ישב ופניו כלפי

לו שלא נברא" ⁶. לכן אדם צריך לדעת שאם שולחים לו הערות ופשוט שהכותב מקנטר, לא לענות לו בכלל. פעם הייתי עונה וחושב לפי תומי שכל מי שכותב הערות זה לשם שמים, אבל פעם ראשונה הוא כותב "לא הבנתי", ופעם שניה כותב "לא הבנתי", ופעם שלישית כותב "לא הבנתי". מתי תבין?! לכן למדתי לא לענות על זה. "אל תען כסיל כאולתו פן יהיה חכם בעיניו" (משלי כ"ד). אבל הערות של ממש אדרבה, וכן אם יש תשובה על מה ששאלתי, בשמחה רבה אני אקבל אותה. אין לי ענין גדול וקטן בזה, "קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו" (איוב ג' י"ט), הגדולים והקטנים בעולם הבא כולם שוים אם אמרת דבר אמיתי. אמנם אסור לחלוק על הראשונים, אבל מותר להסביר פירוש בגמרא יותר נוח ויותר קל, וגם מצוה להסביר אותו. צריך ללמוד את זה.

זמן נץ החמה

ג. השבוע היה לי ויכוח עם חכם אחד, לא פעם ראשונה אלא פעם שניה ושלישית, והוא לא ירפני עד בלעני רוקי (ע"פ איוב ז' י"ט), כאילו אני קובע הלכות לכל עם ישראל. הוא רוצה לפסול את כל לוחות השנה של כל העדות, אשכנזים וספרדים ותימנים ודעת מרן ודעת לא מרן... למה? הוא טוען שבג'ר'בא ובבבל התפללו ע"פ דעת הרב בית דוד (סימן ל"ה), שנץ החמה שעה לפני שרואים את השמש. הבן איש חי (ש"א פרשת וישלח אות ד') הביא את זה, וכתב: מקרוב נהגו בעירנו יע"א (יעודה אלקים אמן, ויש אומרים יוכנה עליון אמן) להתפלל כמו דעת בית דוד. וסיים: "אבל המדקדקים שנוהגים להמתין עד צאת גוף השמש על הארץ, זה המנהג הנכון והמשובח לפי קוצר דעתו". וגם בג'ר'בא היו המוני העם מתפללים מוקדם, בגלל שלא היה להם מה לאכול ומיהרו לעבודה ⁸. והיו גם מבוגרים שמתפללים מוקדם, והטעם, כיון

- 6. התוספות (בברכות שכן בפסחים דף נ' ע"ב) שואלים על זה: הרי כתוב בגמרא שלעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ואין אתה אומר שמי שלומד שלא לשמה נוח לו שלא נברא? ועונים שיש שני סוגים בזה, יש אדם שלומד שלא לשמה אלא לשם כבוד, כדי לחבר חיבורים וכדי שיקומו וישירו לכבודו "שאו עררים ראשיכם" (מלעיל. היום אומרים את כל המלים שם מלעיל בטעות. חוץ מהמלה "מלך" שאומרים מלעיל נכון, חזק וברוך...), וכדי שיסתכל עליהם, ואם אחד לא קם קרקע, וכל הדמיונות האלה לא יאשר מהם מאומה. אבל יש אדם שלומד לקנטר, ועל זה אמרו (ירושלמי ברכות פ"א ה"ב): "נוח לו שנהפכה שלייתו על פניו ולא בא לאויר העולם". אם הוא מהסוג הזה רח"ל שלא יכתוב וילך לעזאזל.
- 7. פעם היה מעשה באחד שראה שניקדתי בחק לישראל (פרשת נשא יום ראשון, בגמרא ברכות ל"ג ע"ב) והעיר לי: אנחנו אומרים ערוך, וגם כתוב באיוב (י"ט ה') "מוסרות ערוך מי פיתח... כתבתי ערוך": אני שמעתי ככה מרוב עובדיה ע"ה שסיפר את הסיפור הזה, ואמר ערוך וכן כתוב בשטה מקובצת חולין דף קכ"ו. שלח לי פקס: לא מצאתי בשטה מקובצת שם. כתבתי לו שוב: "שטה מקובצת חולין דף קכ"ז אות ג'". שלח לי שוב: לא מצאתי את זה. שלחתי לו צילום, וציינתי לו קו תחת השורה: אתה רואה כתוב ערווד? אתה לא מבין? אתה ערווד או ערווד? "לעיל" ראשי תיבות עינים להם ולא יראו... אדם חושב את עצמו עילוי גדול, ובאמת עינים לו ולא יראה כלום.
- 8. הם היו חיים בכפרים עם תרגולים וביציי בלבד. במלחמת העולם האוכל התייקר פי חמש מאות, וכמו שכתב מרן רבי כלפון ע"ה: "כל מיני דמיון התייקר על אחד ת"ק", כלומר חמש מאות פעם. לכן היו קונים "מארשינאר" בשוק השחור. ואחרי ששקטה המלחמה, היו הולכים בבוקר רגלי (ויש כאלה ע"ג חמורים) לעיירה אחת "שדויכש" שהיתה רחוקה מהרובע של היהודים עשרים ק"מ,

בשורה טובה לשוחררי התורה
הופיע ספר שו"ת
מגדל הנגאל
להרה"ג הנגאל כהן שליט"א
ראש המוסדות וראש כולל ארחות משה
הספר סביל שו"ת בעניני אורח חיים
ובסופו קונטרס זיו התורה - עיונים וביאורים שמשנתו
של סרן הנאון רבנו משה הלוי זצ"ל
בעל מנוחת ארבה וברכת ה'
ניתן להשיג את הספר בטלפון: 08-6727523 | אי בישיבת כסא רחמים

פתייל תכלת, מצוות ציצית בשלמות!
הרה"צ רבי שריה דבליצקי זצ"ל
גם אני הולך בט"ק בבורסקי.
בברכה והצלחה. ש. דבליצקי
הנאון רבי יצחק שלמה זילברמן זצ"ל
...ולעמען הענין, אני עיינתי בענין התכלת יותר משנה... ואני משוכנע
בזה בודאות נמורה שדבר יצא מגדר ספק... והלאי ואחרים נ"כ היו
משקיעים בזה עיזן כל הצורך. בכבוד רב יצחק שלמה זילברמן
עוד אין לך תכלת? **תקבל לזר חזק וקבל ססטור!**
ת.נ.צ.ב.ה. ק. ארז שלישי
0799-1000-65
זוכרתם

כל תשמישי הקדושה במקום אחד
ספרי תורה • תפילין • מזוזות • מגילות ועוד
מונה ע"י מגינים מוסמכים מישיבת כסא רחמים

(שם הגדולים ח"ב ערך כסף משנה) כותב שיש מקומות שדבריו בבית יוסף נכונים יותר, ויש מקומות שדבריו בכסף משנה נכונים יותר, וצריך חוש ביקורת כדי לדעת אם זה אמת או שקר. לכן לא להיות מרובע ולומר: בית יוסף השפה האחרונה והוא לא כתב שגירסת עישור היא האמיתית.

ארבעים ואחד פוסקים נגד זה

ה. דבר שני, שיעור שעה אחת זו דעת יחיד של הרב בית דוד, ואבא ע"ה (שו"ת איש מצליח סימן ט"ו בסעיף הרביעי, עמ' שנט"ב נד"מ) הביא ארבעים ואחד פוסקים נגד זה. רק שאין לחכם זה סבלנות לקרוא דברי אבא, כי הוא מאריך ומעמיק הרבה עד שהקורא מתעייף, ואם אבא התעייף אז גם הקורא יתעייף...¹⁵ היעב"ץ (מר וקציעה סימן נ"ח) הביא את הירושלמי (ריש ברכות וריש פ"ג דיומא) שמשמע ממנו שיש שתי שעות, שעה מאיילת השחר עד הזריחה, ועוד שעה מהזריחה עד הנץ החמה. ואף פעם לא שמענו דבר כזה. אבל דבריו לא מובנים, ולפני כמה שנים אבא ישב על זה עד שעה מאוחרת בליל שבת¹⁴, לקח כל מלה שלו וטרח בה הרבה¹⁵. ובאיש מצליח (שנדפס מחדש ב"ה. עמוד של"ה-של"ז) הביא את היעב"ץ הזה,

הקודש, והטורי זהב (ס"ק ו') העיר שבכסף משנה (פ"ו מהלכות בית הבחירה ה"ט) כתב ש"ט"ס הוא, וכתב ה"ט"ו "ואפשר שזה דברים אלו קודם שכתב אותו בכסף משנה, וכן משמע שם בכסף משנה שכתב ה"ט"ו וכל הדברים האלו ביארתי היטב בספר א"ח ע"ע, ויש כאן ט"ס וכו'. והנה לפניך בבי" שכתב ופירש הנוסחא כמו שכתב בש"ע בלי ט"ס, אלא פשוט שבסוף ימיו חזר בו אחר שמצא ספרי הרמב"ם המוגהים ואז כתב ויש כאן ט"ס וכו'". וא"כ כסף משנה כאן נכתב מאוחר יותר. ועוד מקום אחר, מרן בשלחן ערוך (סימן ר"ב ס"ט"ו) כתב **שעל קנים מתוקים מברך שהכל**, וזו דעת הרמב"ם (פ"ח מהלכות ברכות ה"ה). ואילו הטור שם כתב שצריך לברך בורא פרי העץ כי זה עיקר הפרי. ומרן בבית יוסף כותב: אמנם דברי הטור נכונים, אבל אחר הכל "שהכל פוטר הכל". ולכן פסק כמו הרמב"ם. אבל בכסף משנה כותב: ואני אומר, אם הקנים המתוקים האלה היו מצויים בארצות של הטור לא היה כותב כן. ואם כתב את זה לפני בית יוסף, איך בבית יוסף התעלם מזה?! אלא מוכרח שכתב בית יוסף בהתחלה (ומתי נכתב הש"ע? אין ראיה מכאן), ובכסף משנה מצא תשובה לקושיית הטור. וכתבו אצלי בגליון עוד מקום אחר, בחושן משפט (סימן שצ"ו ה"ח) והסמ"ע ספר מאירת עינים שם (פ"ק נ"ח). ובכמה מקומות רואים שחלק גדול מהכסף משנה חובר לאחרונה.

13. **הרב עובדיה ע"ה** עושה בדרך אחרת, וכותב: "ויעל"ד ואכמ"ל", ראשי תיבות ויש לעמוד על דבריו ואין כאן מקום להאריך. **אבל אבא ע"ה מאריך הרבה.**

14. **אבא ע"ה** היה לומד בליל שבת עד השעה אחת עשרה בלילה, ואחותי שתיבדל לחיים היתה שומרת עליו, **כי היה מחמיר וחושש "שמא יטה" גם בחשמל** (ענין בשו"ת איש מצליח ח"א חא"ח סימן לא). בהתחלה חשבתי שאבא יחיד בדבר הזה, אח"כ ראיתי שגם החזון איש דעתו ככה. **אבל לענ"ד לא נראה להחמיר בזה**, כי הרב עובדיה (שו"ת יביע אומר ח"א האור"ח סימן ט"ז) כתב **טעמים יפים מאד שלא גזרו בחשמל בזה**. מה הטעמים? אמנם מרן (בבית יוסף סימן ע"ה) כתב שגם בשעוה שלא שייך הטייה יש חשש שימחוט אותו, כלומר שיראה שהנר למעלה שחור ומפריע לקריאה וירוק אותו. והאחרונים נחלקו מה החשש "שמא ימחוט", האם שמימחוט עושה כיבוי או הבערה, ואם תאמר שעושה כיבוי א"כ מרן מחדש שאלא היתה בגמרא, שהרי הגזירה "שמא יטה" הכוונה שמתה את הנר של השמן כדי שימשיך לדלוק יותר וזו הבערה, ואילו מרן עושה כאן חשש שמא יכבה. וא"כ גם בחשמל יכול להיות שאדם יקום אחרי הלימוד ויכבה אותו. אבל הרב (ביביע אומר שם) האריך להוכיח שמי שמוחט את ראש הנר לא עושה כיבוי אלא הבערה, כי ע"י שמוחט הנר מאיר יפה יותר, וממילא הגזירה של מרן כמו הגזירה של הגמרא. וגם מסתבר שלא שייך בחשמל דבר כזה, וכי מישהו יעלה בדעתו בליל שבת לכבות את האור אחרי שגמר ללמוד?! הרי הוא רואה שהאור מאיר בשלחן ושרו פיוט שבת וכו', ולכן רחוק מן הדעת שאדם יקום לכבות את החשמל. [ענין בהגות מרן שליט"א בשו"ת איש מצליח שם].

רבי יוסף משאש ע"ה (נחלת אבות ח"ג עמ' פ"ז). הוא כתב ספר מיוחד "אוצר המכתבים", שאם תקרא בו לא תקום מהכסא ותקרא כל הלילה) מספר שעפעם תלמיד חכם אחד היה לומד מסכת "עירובין" בליל שבת, ואחרי שלמד הרבה לא הבין את התוספות שם. הלך עם הנר בידו לרב שלו, ואמר לו: לא הבנתי את התוספות. אמר לו הרב בקול: שבת, שבת. התלמיד נבהל ואמר לו: זה לא שבת זה עירובין... אמר לו: מה זה עירובין ומה זה שבת? היום שבת! והתלמיד נבהל מזה. אבל יש חכמים שידועים להעיר בנחת על זה. פעם ראיתי מעשה באדמו"ר אחד, שאחד החסידים ראה אצלו פמוט על השלחן שיש בו שבת, ורצה להעביר אותו לחדר השני לראות שיהיה אצלו שבת. אמר לו: היום שבת, שבת. אמר לו: מה זה שבת? היום שבת! אמר לו: היום שבת? אמר לו: אם הייתי אומר לך "שבת" היית רועד ומפיל את הפמוט ומכבה אותו, ועכשיו עשית רק טלטול מוקצה ולא יותר מזה.

15. למחרת בבית הכנסת בשחרית, אבא אמר לי: תוכל לבוא אחרי הסעודה לעיין ביעב"ץ הזה? אמרתי לו: בסדר. באתי לביתו, ועיינתי בזה. באה היה עייף ונח, ואחרי עשה-שעה וחצי קם ושאל אותי: הבנת את היעב"ץ? אמרתי לו: נראה לי שהבנתי, ויש כמה טעיות סופר שם, במקום שעה צריך לומר "מיל" וכדו'. אמר לי: עכשיו הכל מובן. שאלתי לו: בשביל מה אתה צריך לטרוח בזה? תכתוב "ויש לעמוד על דבריו" בלבד. אמר לי: **אם חכם גדול כותב דבר צריכים**

והביא אחרונים שכתבו שדברי הירושלמי לא מובנים ועשו הגהות שם. וא"כ דעת הירושלמי לא מובנה בזה. וגם הרב בית דוד, הוא בנה על גירסת "שיעור שעה" בהרמב"ם. וגם הרמ"א בדרכי משה (סימן נ"ח אות ב') שידע את הכל¹⁶, כתב: דברי הרמב"ם כפשוטם והנץ כשיעור שעה קודם עלות השמש, כי ידוע לכל מי שבקי בתכונה ששעה לפני עלות השמש יש אור שבא מהשמש. מה הכוונה שלו? האור שרואים בעמוד השחר זה אור של השמש, כי כאשר היא נמצאת במעלות מסוימות מתחת לאופק רואים את האור שלה ולא אותה עצמה, ולאט לאט היא עולה עד שתראה את השמש עצמה¹⁷. זו כוונת דרכי משה. אבל מחילה מכבודו, לא יתכן כדבר הזה, הכפל "שיעור שיעור" בלשון הרמב"ם לא הולך טוב. אבל הרב בית דוד ודרכי משה כתבו ככה. ואילו הגר"א (בהגהותיו שם אות ח') לא רק שהסכים לנוסח "עישור", אלא הוסיף על זה מלה וכתב: **"שליש עישור שעה"**. עישור שעה זה שש דקות, ושליש מזה שתי דקות. הגר"א ג"כ ידע את כל החכמות, ויודע שמשעה שהשמש מתחילה קצת לעלות עד שעולה לגמרי זה שתי דקות וחצי, כי עליית העיגול של השמש לוקחת חצי מעלה, וכל מעלה זה ארבע דקות, וא"כ חצי מעלה זה שתי דקות. ומהר"ם אלאשקר (ס"ז צ"ג) כותב שזה קצת יותר מזה, שתי דקות וארבעים שניות בערך. וכל אחד יכול להבחין בזה¹⁸. וא"כ אף אחד לא אמר שיש שתי שעות. אבל החכם הג"ל מתפלפל הרבה בזה. אמרתי לו: אדוני, אני לא בעל הבית על כל הלוחות, אם בעלי הלוחות היו שואלים אותי אולי תתווכח איתי וממילא כולם יקבלו את דעתך. לכן תעזוב אותי. הנה הרב דבליצקי ע"ה והרב ידידיה מנת ורבי יוסף צוריאל כולם עשו לוחות שנה, ומה אתה רוצה מהחיים שלי?!¹⁹

לשבת עליו דקה מן הדקה, לא שבעה נקיים אלא שבעים ושבעה.

16. זה רבי משה איסרליש ע"ה, שהיה בקי בכמה חכמות, וכתב ספר "תורת העולה" להסביר אגדות חז"ל שאינן מובנות. מסופר שבגיל 18 מינו אותו דיין בעיר קראקא (היום קוראים לה "קראקא"), ושם היה מושל נבון וחכם שאמר: אני רוצה לראות את הרב שלכם. הביאו לו את הרב משה איסרליש, והתפלא: בחור בן שמונה עשרה שנה זה הרב של הקהילה שלכם? אמרו לו: הוא חכם גדול. אמר להם: תכנסו בתורה? אמרו לו: בכל החכמות. אמר להם: אני אבדוק אותך. הלכו ואמרו לרב: אתה מסכים לבוא אלי? תגיד שאתה לא יכול ונגמור איתו. אמר להם: אני יכול. קבעו יום פלוני, ושלחו לו עגלה פשוטה לבוא איתו. אמר להם: אני מייצג קהילה גדולה בקראקא ולא מוכן לקבל עגלה כזאת. הביאו לו עגלה ממוכדת, והסיעו אותו בכבוד רב. ושלחו אמר לו: אני רואה שאתה חכם ויודע מה זה כבוד התורה. בחנו אותו על שבע חכמות במשך שבעה ימים ושבעה לילות, וענה להם על כל שאלה בזה. אמר לו המושל: לא ידעתי שאתה כ"כ חכם. באותו זמן היה לאשכנזים נחת רוח ללמוד חכמות. וגם הגר"א וחיות יאיר וכמה חכמים למדו הכל, כי מה הבעיה ללמוד את זה? ומוי שיש לו מח בגמרא מביין את כל החכמות שבעולם, ורואה שהכל הבל וריק לעומת מלה אחת של גמרא. מנין לנו? הרמב"ם (מהקדמת ספר היד החזקה) כתב **"דרך התלמוד עמוקה היא עד מאד"**. אם אחד מאתנו היה אומר את זה, היינו אומרים לו: מה אתה מביין בכלל? וכי למדת מתמטיקה פיוקיה וכל מיני "סיפורי סבתא"? אבל כתב את זה הרמב"ם שני יורה שאתה חכם בימיו שלא ידע כבוד התורה. והאסטרונומיה של הרמב"ם מסובכת פי עשרה מהאסטרונומיה של היום שהיא כ"כ פשוטה, כי הוצרכו להמציא גלגלים וגלגל יוצא מרכז וכדומה. ועכ"פ הרמב"ם כותב שחכמת התלמוד עמוקה עד מאד.

17. היום אדם נוסע בטוסטו ונמצא תשעה או עשרה ק"מ מעל כדור הארץ (אומרים 30,000 רגל, מה זה רגל? 30 ס"מ בערך), ורואה את השמש שעה פחות רבע לפני זמן הנץ החמה של אמריקה, למה? כי יש לו עכשיו אופק חדש. ויש פסוק בתרי עשר כ"כ מתוק מדבש: "כשחר פרוש על ההרים" (ויאל ב"ב). מה הפירוש? כאשר תלך במקום מישור תראה עדיין חושך ולא עמוד השחר, ואילו כשתעלה על הרגל שיש אופק רחב יותר, תראה את עמוד השחר שעה בערך לפני עמוד השחר למטה. זו הכוונה "כשחר פרוש על ההרים". איך הבנתי את זה? במטוס בבוקר רואים את זה נפלא איך השחר פרוש על ההרים, "פוך" כשחר אורו" (מתוך סדר עבודה ליוה"כ).

18. אם אדם מתפלל בהנץ לא יכול להבחין בזה, אבל אם מתפלל אחרי הנץ יקום קצת מוקדם ויסתכל על השמש במזרח, ויראה איך היא עולה לאט לאט.

19. יש כאלה שחושבים שאני "בעל הבית" על המדינה הזאת. אשה אחת שהיתה לה מריבה עם בעלה, באה לבית הדין ואח"כ הדברים הגיעו לבית המשפט, ושולחת לי מכתב: "צדיק גזור והקב"ה מקיים". אמרתי לה: אני לא צדיק ואני לא גזור, תלכי לשם. לפני כמה שנים אמרו שיש היום "תכלת", ומצאו מעבדה של התכלת מזמן בית שני, ובדקו וראו את זה. ולפני שבע-שבעים חכם אחד הביא לי חוברת, ושם מערער על כל התכלת הזאת. מה אתה רוצה ממני? וכי אני המצאתי את התכלת הזאת? כמה רבנים בדקו ומצאו את זה. ויש גם מכוון שמוציאים מידי פעם חוברת על זה. והרב מנחם בורשטיין (ראש מכוון פועה) כתב ספר ענק "התכלת", והביא שם את התכלת של האדמו"ר מרוזין והתכלת של הרב הרצוג והתכלת האחרונה של היום. המחבר הנ"ל (בעל החוברת) הקשה על זה, מהגמרא (מנחות מ"ד ע"א) שאמרת שהחלזון של התכלת עולה פעם בשבעים שנה, ואילו התכלת שעושים ממנה היום מצויה כל הזמן. אני יודע לענות על זה. לכן שישלח את השאלה למי שממונה על התכלת ומפייץ אותה, כרגע אין לי תשובה לזה. ראיתי מישהו אחר שמערער על התכלת הזאת, וכותב שזה ארגמן ולא תכלת. אבל בחייך איזה

בית ההוראה כסא רחמים
בנשיאות מרן רבני מאיר מאזיה שליט"א
אגודת אגודת בית דוד
02-5353-383
בית ההוראה
www.yor.org.il

תהילתו לא המסורת

הסבא קדישא מרן הגאון הגדול רב

רכשו כרטיסי הגרלה

של מוסדותינו "חכמת רחמים" וזכוכי-4 זכויות בכרטיס אחד

זכו בשותפות אמת

במוסדות הקדושים "חכמת רחמים" גנים, ישיבה, כוללים, מדרשות קהל בית מספר ועוד.

בקניית כרטיסים 2 כרטיס בנוסף מתנה!

ההגרלה הגדולה תתקיי של מרן רבי רחמים ביום שלישי ט' בש

בבנין אוהל הרב מושב ברכיה בנוכחותם שיעודת מצוה כיד המלך

רכב, שעונים ותכשיטים יוקרתיים, מכש

חייגו עכשיו

7523

או באתר: 013

לא יתכן שכל אחד יעשה לו תורה חדשה

1. שבוע שעבר אמרנו שאדם לא צריך להראות כמה הוא "חכם", פעם חכם יותר ממרן ופעם חכם יותר מהאר"י ופעם חכם יותר מהרמב"ם, שהרי אין סוף לשגעונות האלה, ומי שמשתגע לוקחים אותו ל"בית משוגעים"²⁰. אם אתה חושב שהחכמה שלך מעל כל הדורות שלפנינו, אתה מסכן ואומלל. אני מכיר אנשים שלא מבינים פשוט גמרא ורש"י, והם מתרברבים הרבה. אם הוא "באבא", זה משהו מיוחד, מעל בבא קמא ובבא מציעא ובבא בתרא... ואם הוא "גאון אדיר", הרי גאון פירושה גאון, "גאון וגאון ודרך רע ופי תהפוכות שנאתי" (משלי ה' י"ג). הנה חכם אחד כותב שצריך לשנות נוסח הקידוש, בגלל שיש קושיא על זה. הקושיא הזאת כתובה בספר נוכח השולחן (סימן רע"א סעיף י') של רבי שאול כהן, והוא מזכיר אותו שם. רבי שאול הקשה קושיא עצומה, בקידוש שלנו כתוב: "אשר קדשנו במצוותיו ורצה בנו, ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו, זכרון למעשה בראשית תחילה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים, ושבת קדשך באהבה וברצון הנחלתנו". אם אמרת בהתחלה "ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו", למה אתה חוזר אחרי שתי שורות "ושבת קדשך באהבה וברצון הנחלתנו"?! הנוסח הקדום היה ככה: "כי בנו בחרת ואתנו קדשת מכל העמים, ושבת קדשך באהבה וברצון הנחלתנו". וכל הנוסחאות הישנות ככה²¹. למה אנחנו לא אומרים את הנוסח הזה? כי בזהר (פרשת ויקהל דף ר"ז ע"ב) כתוב שיש שלושים וחמש תיבות מ"ויכולו" עד "לעשות", ושלושים וחמש תיבות מ"ברוך אתה ה'" עד "מקדש השבת". ועפ"ז הרב האר"י מדלג את המלים כי בנו בחרת וכו'. לכן אנחנו אומרים את הנוסח הזה אע"פ שקשה להבין אותו. רבי שאול שם הקשה והאר"י בזה, אבל אח"כ כתב: "לא מלאני לבי לשנות הנוסח המורגל בפי כל העולם". הנוסח הזה מופיע בבית מנוחה (דף ל"ג ע"א) וגם בספרים עתיקים יותר, משום שהאר"י כבר קבע אותו. ולולי האר"י היה לנו תירוץ פשוט מאד, כי הרמ"א (סימן רס"ג ס"א) כותב שדבר שנקבע ע"פ חשבון מסויים מותר להוסיף עליו רק לא לגרוע ממנו, וא"כ תוסיף כמה שתרצה, העיקר לא פחות משלושים וחמש תיבות. אבל האר"י קבע וכל הדורות הלכו אחריו בזה, ולכן לא יקום היום אדם ויתחיל לחשב את האותיות ולפלפל בזה²². לא יתכן שכל אחד יעשה לו תורה חדשה.

הצרי אינו אלא "שרף" בשיבולת

2. עוד דוגמאות כאלה. אנחנו אומרים "הצרי אינו אלא שרף הנוסף מעצי הקטף", בשי"ן ימנית. ואחד רוצה לגרוס "שרף" בשי"ן שמאלית. אבל בסידור תפלת ישרים מופיע בשי"ן ימנית. ושמעתי מהרב עובדיה ע"ה שאומר במשנה "שורפה חיה" (עבודה זרה כ"ט ע"ב) בשי"ן ימנית²³, והכוונה שגומע אותה. וכאן "הצרי אינו אלא שרף" כלומר מיץ "הנוסף מעצי הקטף". ומה ענין שריפה לכאן!?

ארגמן? אולי שמעת את זה מבני המן... "ארגמן" זה צבע אדום (עיין בעלון מס' 17 אות י"ב), מה אתה מבלבל את המח?! אבל אני יודע דבר אחד, שאפילו היינו צובעים את הציציות באדום ובכל צבע שהוא כשרים כולם, והרמב"ם (פ"ב מהלכות ציצית ה"ח) כתב את זה. לכן לא צריכים לעשות רעש מזה. [אמנם מרן בב"י (ס"ט) דעתו שדעת הרמב"ם שהציציות צריכות להיות כצבע הטלית, ולכאורה גם בנד"ד כיון שהגדר לבן אי אפשר לצבוע בתכלת. וכן דעת רש"י כמבואר בב"י שם. אולם שוב הביא בב"י דברי הסמ"ג שהמטיל ציציות צבועים בטלית לבן אין לחוש. וכ"כ הרשב"א בתשובה (ח"ג סי' ר"פ) "לא ראיתי לאחד מרבתי שחששו לזה כלל, וכן נראה לי". (ונראה בב"י שם שכן גם דעת תה"ד ובעל העיטור). וסיים בב"י: ומכל מקום כיון דהרמב"ם ורש"י סוברים שצריך שיהיה מצבע הטלית וגם התוספות והראב"ד נראה שאינם חולקין נכון לזהר בדבר. וכן ראיתי המדקדקים נוהגים לעשות הציצית מצבע הטלית. ע"כ. (ובד"מ שם כתב "ואין לשנות"). וז"ל מרן בשו"ט (שם סעיף ה'): "א שצריך לעשות הציצית מצבע הטלית, והמדקדקין נוהגין כן (והרמ"א כתב שנהגו לעשות רק לבן). ע"כ. ואולי בנד"ד לדעת מרן כיון שיש ספק קרוב לודאי שזו התכלת, עדיף לשים תכלת אף שיוצא מגדר המדקדקין". (ומשמע אחר נ"ל דבנד"ד גם הרמב"ם נוחא. אך אכ"מ) העורך].

20. אפילו התמימים בהגדה של פסח אומרים: "מלמד שלא ירד להשתגע אלא לגור שם". אנחנו אומרים "להשתקע" בקו"ף, האשכנזים אומרים "להשתקע" בכ"ף, והתימנים אומרים "להשתגע" בגימ"ל, כי הקו"ף שלהם כמו גימ"ל. לכן הם אומרים "ויגה גורח".

21. פעם הרב מונק ע"ה (חוברת אור תורה טבת-שבט תשל"ח עמ' שמ"ח) כתב שמדברי רש"י (כתובות ז' ע"ב בד"ה מידי דהוה) משמע שגורס ככה. וגם הרמב"ם (פרק כ"ט מהלכות שבת ה"ב) גורס ככה.

22. הרמב"ם קורא הפלפולים כאלה "בלבולים". פעם כתב על אחד שמקשה עליו: "ואלו הקושיות שמקשה והבלבולים שמבלבל, כולם בפירוש המשניות שכתבתי בילדותי" (בארתו לרבי יוסף אבן עקנין). מה זה הבלבולים שמבלבל? זה מה שאומרים עד היום "פלפל - בלבול", והרמב"ם התכוון לזה.

23. הרב היה אומר "שורפה" במלעיל הר"ש בשוא נח והפ"א דגושה, אבל זה לא בדיוק, כי זה מלרע והר"ש שוא נע והפ"א רפויה.

בית נאמן

ית "רחמים חכמת רחמים"

רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל

השתתפו
בהגרלה
הגדולה

613 ש"ח
עד 12 תשלומים
לכרטיס

קבלו
מתנה
ללא הגרלה

הגרלות
ביניים

את הוקרה על התמיכה במסדות.
ממכון המצוות לבשירה

יום אי"ה ביום ההילולא
חי חויתה הכהן זצ"ל

יבט התש"ף 4.2.20

על מרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור שליט"א
/ מקום מיוחד לנשים

שירי חשמל ועוד פרסים רבים יקרי ערך

08-672

<https://yhr.vp4.me/6>

והבאתי מקור מספר אהלי יעקב של רבי יעקב יצחקי (מחזור לראש השנה דף ע"ג ע"א)²⁴, שכותב בשם ספר "פתשגן" (בראשית י"א ג) משם רב האי גאון, שאומרים "שרף" בשיבולת. מה זה שבוולת? בשי"ן ימנית ולא בשי"ן שמאלית?²⁵ אותו אחד אומר שלא מאמינים לספר הזה. מה זאת אומרת? וכי יותר טוב להאמין לך?! הרי הספר הזה קדמון, והמחבר שחי בשנת ר"א (כתוב שם שנת "יאר") לפני למעלה מחמש מאות שנה מעיד על זה, למה לא להאמין?! אם יש לך עדות אחרת זה משהו אחר. (וע"ע בחוברת אור תורה אב תשנ"ב סימן ק"ס בהערה 1). היום הטבע בעולם שיש לנו "חוש ביקורת" מוגזם למרות שאנחנו חרדים, "בקותת תהיה לא יומתו כי לא חופשה" (ויקרא י"ט כ), אבל אוי לה לאותה ביקורת שכולה שיבוש. הנה למשל בשו"ת מהר"ם אלאשקר (סימן צ"ו) הביא תשובת רב שרירא גאון ורב האי גאון, שיוצא ממנה שהשקיעה כמו הגאונים שבשעה שעייגול השמש שוקע מתחיל בין השמשות ואחרי רבע שעה צאת הכוכבים, ולא כמו רבנו תם שצאת הכוכבים שעה פחות שתי דקות אחרי השקיעה הנראית. מה אומרים בדור הזה? "התשובה הזאת מזוייפת". למה מזוייפת? אולי אתם מזוייפים?... ומצאתי את המקור של התשובה הזאת של רב שרירא ורב האי, וכי זו חכמה לזייף את הכלל! רח"ל. התכונות האלה לא שלנו אלא של "מבקרי המקרא", שאומרים: הקטע הזה בתורה נכתב בימי דוד, הקטע הזה נכתב בימי הסבתא שלהם... חבר משוגעים!²⁶ השתגעתם? לחתוך את התורה לגזרים?! ימח שמם וזכרם שעושים בתורה ככה. אנחנו צריכים ללמוד מהם ולומר שכל דבר מזוייף?! אם יש לך טענות של ממש צריך להתבונן בהם, אבל אם טענות של שטות לא עושים דבר כזה.

"וכן שני כתובים"

ח. עוד דבר, אומרים בפתחה: "וכן שני כתובים", ולפי הפשט צריך לומר "וכן" בצירי. אבל הבן איש חי (ש"א פרשת מקץ אות י') כותב בשם האר"י (שער הכוננות דף נ"א ע"א) שצריך לומר "וכן בפתח, ופירושו יישוב של שני פסוקים", כמו בפסוק "ואת הכיור ואת כנו" (שמות ל' כ"ח). הבן איש חי הקשה על זה, כי "כנו" של הכיור זה "כן" בצירי, וכמו שכתוב "ועל השלבים כן ממעל". (מלכים א', ז' כ"ט). וכתב שנראה שיש טעם ע"פ הסוד לומר בפתח. אבל יש תשובה פשוטה על זה, שבאמת בדרך כלל אומרים "כן" בצירי, אבל אם זה בסמיכות אומרים בפתח. למשל "ודרו קן לה" (תהלים פ"ד ד') בצירי, "קן ציפור" (דברים כ"ב ו') בפתח. מזבח-מזבח, מפתח-מפתח²⁷. וגם כאן בפסוק "כן ממעל" זה בצירי, ואילו

24. מחכמי פרס לפני מאה שנה. פעם הרב דיבר על הספר הזה "אהלי יעקב" על ראש השנה וכיפור, ואמר: לא ידענו שבפרס יש חכמים כאלה... בחו"ל לא היה לנו את הספר הזה, וכשיצאתי מבית החולים (בשנת תשל"ה) ראיתי שהדפיסו אותו מחדש, ומיד קניתי אותו (ויש לי כמה ערות בגליון שם).

25. בתונס היה לנו לוח טעמים, "זרקא מקף שופר הולך סגולתא" (לאשכנזים יש נוסח אחר ובמקום סגולתא אומרים סגול) וכתוב שם "שיבולת - שיבולת", וככה היו מלמדים את הילדים שי"ן ימנית ושי"ן שמאלית. למה? כי כתוב בנביא (שופטים י"ב ו') שהיתה מלחמה בין בני אפרים לאחריים, ובני אפרים לא היו יודעים לבטא שי"ן ימנית, אז אם תופסים אדם אומרים לו: תגיד "שיבולת", ואם היה אומר בשי"ן שמאלית ידעו שהוא מבני אפרים ושוחטים אותו, נורא ואיום. הריד"ק שם מעיד שאנשי צרפת לא יכולים לבטא שי"ן ימנית ואומרים בשי"ן שמאלית. בזה הבנתי מדוע בניטין בצרפת עד היום כותבים "פריש" במקום פריז, "כל דפריש מרובא פריש"... כי בצרפתית כותבים פריס עם האות S, וע"פ החוקים החדשים שלהם היא מתבטאת כמו ז"ן, אבל כיון שקוראים את השי"ן שלהם כמו סמ"ך, לכן כותבים "פריש". (עייני בחוברת אור תורה תמוז תשס"ט סימן קט"ז בהערה, ואב תשס"ט סימן ק"ו). וגם הרב יששכר מאיר ע"ה היה מבטא שי"ן ימנית כמו שי"ן שמאלית, ובמקום שחיטה היה אומר "סחיטה", והיו מדברים ככה.

26. כל הזמן היו טוענים דברים כאלה, עד שבא המחשב "רום הדוד", והראה שהתורה כולה ספר אחד והכל מדוייק, וגם מגלה לנו המון דברים: מתי ירצחו את סאדאת, וכמה אנשים טבעו בצוללת "אח" דקר" וכדו'. מפליא ומדהים הדבר הזה. וכמה פרופסורים כתבו ספרים על זה, כמו דורון וייצטום ואליהו ריפס ואחרים.

27. פעם היה עיתון "מפתח העיר", ואמרתי להם שאומרים "מפתח העיר", כי זה בסמיכות, כלשון הפסוק במשלי "מפתח שפתי מישרים" (ח"ו). אמנם לא אכפת לנו שיהיה עיתון חרדי כזה, אבל בזמנו מישוהו שם "לקח" עשרים אלף תמונות מ"קול העיר", ואמרתי שאסור לעשות את זה וצריך ללכת ולהודיע למשטרה על זה. אחד אמר לי: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כ"א א), לפניהם ולא לפני הדנים בחוקי אומות העולם (גיטין פ"ח ע"ב). אמרתי לו: אדוני, אם באו לך גנבים ח"ו, "אם גנבים באו לך אם שודדי לילה איך נדמיתה הלא יגנבו דיים" (עובדיה א' ח). מה היית עושה? הנהג אומר לך: תשמע, אני עכשיו גונב ומחר בבוקר נלך לבית דין לעשות "פשרה"... איזו פשרה? מיד תתקשר למשטרה. וכי מותר לגנוב ולעשות דבר כזה?! בסוף לא רצו שאנחנו נדון בזה, והלכו לרבנים אחרים ופסקו כמו שאמרנו. לא יתכן שכל אחד יעשה מה שירצה.

התמונות והמחשה בלבד ט.כ.ד.

כחמה לעשות דבר כזה. לא יתכן שכל אחד ואחד ידבר לפי דמיונותיו ותעתועי רוחו, אין מראין לו לאדם אלא מהרהורי לבו" (ברכות נ"ה ע"ב). תחלוק על תנאים, תחלוק על אמוראים, תחלוק על פוסקים, תחלוק על מקובלים, אין דבר כזה. אלו דברים שנתקבלו באומה. אמנם יש עוד מה לכתוב ולחדש, אבל ככה לא עושים. ברוך ה' לעולם, אמן ואמן.

מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל השומעים כאן, והשומעים ב"קול ברמה", והקוראים בעלונים. השומעים והקוראים והנהנים וגם המשיגים (מי שמשיג ביושר ובאמת זכותו יגן עלינו), כולם יבורכו מפי עליון, אמן כן יהי רצון.

בסמיכות "וכן שני כתובים" זה בפתח. [ועיין בהערות מרן שליט"א לבן איש חי שם]. אבל למרות שכל הגירסא הזאת "וכן" בפתח תמוזה, וכל הראשונים שהעתיקו את הברייתא הזאת אף אחד לא אמר בפתח, אפילו הכי כל העולם אומרים וכן בפתח, ולא עלה על דעת אף אחד להחליף את זה. לא יתכן שכל מלה של האר"י אנחנו נגיד הפוך. לא עושים ככה. פעם תחלוק על מרן, ופעם תחלוק על האר"י, ופעם תחלוק על הרמב"ם, ופעם תחלוק על הגמרא²⁸. לא

28. חכם אחד רבי יוסף משאש (אוצר המכתבים ח"ג סימן אלף תתפ"ד) כתב: אני לא מבין את רבי ישמעאל שאמר "ופרע את ראש האשה" (במדבר ה' י"ח) - מכאן שבנות ישראל לא ייצאו בגילוי ראש (כתובות ע"ב ע"א), מי אמר לו? אולי בזמנם שהיו הולכים בכיסוי ראש כתוב "ופרע", אבל בימינו שאין בושה בדבר הזה אפשר ללכת בגילוי ראש... ח"ו. פעם הרב עובדיה התבטא: אם יכולתי הייתי קורע את הדף מהספר הזה.

בזכותך!

לימוד 'בית נאמן' יגיע לעוד אנשים!

בתרומה של 520 ₪
הגן זכאי להנציח שם
לברכה, הצלחה ולע"נ

בתרומה של 260 ₪
הגן זוכה להיות שותף בהפצה של
500 עלוני "בית נאמן"

לפרטים ותרומות:

052-7120554 | 08-6727523

או באתר: <http://yh4.vp4.me/new>

אפשר לתרום גם ע"י

בעיר נתיבות
נפתחה ישיבה גדולה
לבחורים מצטיינים
"תורת משה"

שבראשה עומד הגאון
רבי יוסף יעיש שליט"א
מבוגרי ישיבת כסא רחמים.

לעת עתה ניתן להתקבל לישיבה
אף באמצע השנה,
וכן אפשרות לחודשי חיזוק.

לפרטים רישום ותרומות
ניתן להתקשר
0527610128

משיבים אהבה ל'עזרה למרפא' מיסודו ובראשותו של הרב פייר

מתקשרים עכשיו
נרתמים ותורמים, מצילים חיים

משיבים אהבה ל'עזרה למרפא'
מיסודו ובראשותו של הרב פייר

מצוה גדולה לתרום ל"עזרה למרפא".
ומצוה גדולה לתרום מכל הלב.

לכן צריך לתת בעין יפה. ומי שיתן
יקבל כפלי כפליים. וזה בדוק אצלי
שכל מי שנותן מקבל לפחות פי עשר
פעמים.

אם תתן צדקה כמו שאמרו חכמים
מעשר או חומש (ש"ע י"ד סימן רמ"ט ס"א),
אח"כ תהיה לך ברכה בעסקים שלך,
"וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה"
(דברים ט"ו י"ח)

וקל וחומר מי שנותן צדקה לאדם
שעוזר לכל אחד ואחד. לכן מצוה
גדולה לתרום ל"עזרה למרפא".

מתוך שיעורו של מרן שליט"א

סודו של הספר "משמרות כהונה"
שהפך לאחד מספרי היסוד בעיון
הגמרא - בזכות החלטה גורלית אחת

| עובדיה חן |

מש"ך שכנת

במש"ך. וכן הגו בו רבות בישיבת פורת יוסף העתיקה. כפי שהעיד מרן הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל בהסכמתו לספר "משמרות כהונה" (מהדורא חדשה). בזה"ל: "נודע בשערים המצוינים בהלכה, הלא המה הישיבות הקדושות, תקפו וגבורתו של גאון עוזנו ותפארתנו, אביר הרועים, גדול המעיינים והמעמיקים, טובינא דחכימי, מרגניתא דלית בה טימי, הגאון האמיתי כקש"ת כמהר"ר אברהם הכהן יצחקי זצ"ל, מגאוני תונס המעטיירה, מלפני כמאה וחמישים שנה. אשר הפליא עצה הגדיל תושיה, בספרו הגדול והבהיר "משמרות כהונה" על הש"ס, גלייה לדרעיה ונפל נהורא בבי מדרשא, כי עמו עוז ותושיה, וכל רז לא אניס ליה, צלל במים אדירים והעלה פנינים, בבקיאות רבה ועצומה, ובחריפות מדהימה, ובעומק עיונו קולע אל השערה ולא יחטיא. ודבריו נכוחים למבין, וישירים למוצאי דעת. וספריו הנפלאים אינם צריכים לשום הסכמה, כי כל רואיהם יכירום, יתנו עדיהם ויצדקו, כצאת השמש בגבורתו, ודבריו קלורין לעין, ונחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים. וזכורני בצעירותי בישיבת "פורת יוסף" שהיינו לומדים בספרו באהבה רבה, והזכרתיו כמה פעמים בספרי מאור ישראל על הש"ס".

רגילים לומר כי ספרו זה הינו כור מבחן ללומד לדעת אם הבין הסוגיא על בוריה. בתונס מקובל היה כי מי שמבין את לשונו הקצרה והתמציתית - סימן הוא שהגיע לדרגת "מעייין בתלמוד". "אם לא הבנת דברי המש"ך - חזקה עליך שלא הבנת הסוגיא ומפרשיה" מקובל היה בפי הלומדים.

הרגיל בספרו יבחין שתוך כדי עיון והעמקה בסוגיא שבידו, הוא מזכיר לעתים קרובות כלאחר יד תוכנו של סוגיות עמוקות ומסובכות במספר מלים האומרות את הכל, כי כן היה סגנון כתיבתו: "קצר וקולע, קב ונקי, אומר את כל מה שצריך לומר במלים פשוטות וקצרות בלי תוספת אפילו אות אחת" (לשון מרן ראש הישיבה הגר"מ מאזוז שליט"א בספרו "קובץ מאמרים" (עמ' קנ"ה), ושם הוסיף: במקום אחד הראיתי שהמש"ך בחידושויו לב"ק (י: קיצר וצמצם דברי הגר"א בהגהותיו שם, מ-38 מלים לשלש עשרה מלים (שלישו) ובכ"ז אמר את הכל ולא החסיר כלום. פעם היתה לנו הזדמנות לראות שהמש"ך בחידושו פסחים דף כ"א ע"ב קיצר חצי-עמוד מספר שער המלך בשורה אחת!).

במהדורא החדשה (מהדורא רביעית) שיצאה בשלשה כרכים מהודרים, תוקנו אלפי תיקונים שנפלו במהדורות הקודמות, בתוספת ביאורים ומקורות למליצות הרבות שבהקדמת הגאון המחבר זצ"ל. בתחילת חלק א', נוסף מבוא לדרך לימוד העיון.

ספרים נוספים חיבר רבי אברהם, כמו: "עיני הכהן" על הלכות טרפיות, "שולחנו של אברהם" על השלחן ערוך, "מצות כהונה" שאלות ותשובות, ועוד.

זכותו תגן עלינו אמן.

רבים מעמלי התורה לומדים כסדר את הספר "משמרות כהונה". לא רבים מכירים את מחברו ואיך זכה לחבר ספר כה עמוק.

ובכן, מחבר המשמרות כהונה (המש"ך, כפי שרגילים לכנותו בראשי תיבות) הלא הוא הגאון רבי אברהם הכהן יצחקי זצ"ל (שהשבוע חל יום הילולתו, נלב"ע ביום ח' בכסליו התרכ"ה), היה מגדולי גאוני תוניסיה בכל הדורות.

כאשר החל ללמוד בבחרותו אצל גאון עוזנו רבי ישועה בסיס זצ"ל, הרגל קבוע היה לו, לצאת לעשן מדי פעם בפעם, כדי לפוש מעמלו גאוני תוניסיה בכל הדורות.

באחת הפעמים, גבר עליו יצר העישון באמצע הלימוד, וחש צורך לצאת להעלות עשן כל שהוא. אך כאשר קם ממקומו כדי לצאת החוצה לעשן, עצרו רבו רבי ישועה. "בני!", פנה הרב לתלמידו במבט חודר, "מי שאינו מסוגל לכבוש תאוותיו ולהתגבר על יצרו - אות הוא שאין בו יראת שמים!".

מלים נוקבות אלו עשו עליו רושם רב, וחדרו עמוק אל תוככי לבבו, ולא אז משם עד שקיבל על עצמו בהחלטה גמורה לבל יעשן עוד לעולם. ומאותו רגע עד יומו האחרון, חדל רבי אברהם לעשן לחלוטין, ולמד תורה בשקידה ובהתמדה עצומה יומם ולילה, ללא שום הפסקות.

ריכוזו ושקיעותו בלימוד היו כה עמוקים, עד שדבר לא הפריעו והסיח את דעתו. ולמרות שבסמוך לבית-מדרשו שכנה לה טחנת קמח שעבדה 'במלוא הקיטור', והקימה רעש מחריש אוזניים, לעוצם התמדתו, התעלה מעל החושים הגשמיים, ולא הפריעו הדבר ללמוד וללמד, לחדש ולכתוב בריכוז ובישוב הדעת.

מכח שקידתו זו, חיבר לימים את הספר החשוב והנודע "משמרות כהונה", אשר בו ניכר חריפותו ועומק עיונו בש"ס. ספר זה הינו בין החיבורים היחידים שנכתבו על כל מסכתות הש"ס, לרבות המשניות שבסדר טהרות, המסכתות הקטנות, ספרי, ספרא ומכילתא.

מגודל עמקותו ועיונו, צחות לשונו וקוצר סגנונו, התחבב הספר מאוד על לומדיו, ונקבע כאחד מספרי היסוד ללימוד הגמרא.

בהיכלי הישיבות בתוניסיה ובג'רבה, היו לומדים אותו אצל הר"מ דיבור דיבור על הסדר, כמו כל דיבור תוספות ומהרש"א, ומעיינים בדבריו הדק היטב. עד היום, בישיבת כסא רחמים, אין מוותרים בלימוד העיון על שום חידוש

מבצע

עד ר"ח טבת
לרגל הילולת המחבר זצוק"ל
בחנות הישיבה בלבד

₪ 180

₪ 120

3 כרכים

רח' הרב עוזיאל 26 בני ברק
050-4158565 | 03-6714821

או בתמונה?

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים
סוחר שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א
לעני נאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

גילון 142

הלכה נאמנה

דיני קדיש - דברים שהיה מעיר עליהם מרן ה"איש מצליח" זצ"ל

אבא זצ"ל היה מעיר הרבה דברים בקדיש. **דבר ראשון**, כל מי שאומר קדיש היה חייב ללמד איפה הפריעות שעושים בקדיש, ואומר לו: עליך לברע חמש פריעות, וכמו שפסק מרן בשלחן ערוך (סימן ב"ו סעיף ד'), הכריעה הראשונה במלה הראשונה והכריעה האחרונה במלה האחרונה, (היה אבא אומר בערבית: "אלאוולה פי לאוול ואלאכרה פלאככר"), דהיינו בהתחלה כשואמר "יתגדל" כנרע, ואחר כך בסוף כשואמר "דאמרו ב'עלמא ואמרו אמר" כנרע (ואין הפניה ל'ואמרו אמר' שבעושה שלום שבסוף הקדיש), ונשארו עוד שלש פריעות שהן סמוכות ביחד: יהא שמייה **רבא** מברך - במלה "רבא" עושים פריעה, לעלם לעלמי עלמאי **יתברך** - במלה "יתברך" עושים פריעה, אחר כך וישתבח ויתפאר וכו' שמייה דקדשא **בריה הוא** - במלים "בריה הוא" עושים פריעה, זה השלוש פריעות, ובחד זה חמש פריעות בקדיש. ואבא היה מקפיד על זה, ומעיר לכלם שצריך לעשות חמש פריעות האלה. **דבר שני** שאבא זצ"ל היה מקפיד ומעיר לכלם, לומר "ויתקדש - שמייה" ולא לבלע את הש"י, כי כלם בולעים את זה. וביאפה לומדים שלא בולעים אותיות? רב סעדיה גאון (מביאו הר"ק בספר המכלול) אומר שיש יהודים קוראים בהבלעה, ובמקום "צור רוח" (הושע פרק ד' פסוק י"ט) אומרים הם: צרוח, "על ראשו" אומרים הם: עראשו. אבל הנכון לא לבלע אותיות, וכך פסק מרן בשלחן ערוך (סימן ס"א סעיף כ'), וצריך מפרש בגמרא (ברכות דף ט"ו עמוד ב') שצריך לתן רוח בין הדבקים, כמו במלים: על-לבבך, על-לבבכם, הנפך-פתי [שהמלה השנייה מתחילה באות שבה מסתיימת המלה הראשונה, ואת זו עלולה להבלע] וכדומה. (גליון 77 אותיות כ"ג, כ"ה, כ"ו).

ידע תדע

א. **הגענו ברוך ה' לחדש חדש - חדש כסלו, ורבנו הגון איש חי** (שנה ראשונה פרשת וישב הלכות חנוכה הלכה ב') אומר ש'פסליו' האותיות האמצעיות - סמ"ך למ"ד יו"ד, ראשי תבות: "לפירוקן סברית ה'", שזה תרגום של הפסוק: "לישענתך קינתי ה'" (בראשית פרק מט, יח). ופסע כש'למדתי את הגון איש חי הגה בגיל שבע-שמונה **אצל אבא** (שהיה בקי מאד בהלכות גסיון), הוא העיר על הגון איש חי ש'פסלו' כותבים בלי יו"ד כמו שכותב בנחמיה (א, א), ואפשר ליישב שפשוט כותבים כסלו בלי נקוד, כותבים עם יו"ד שלא נקרא 'כסלו' כמו "אשר יקוט כסלו ובית עקביש מבטחו" (איוב פרק ח, ד).

אבל יש עוד הסבר ולפיו אפשר להשאיר 'כסלו' בלי יו"ד, ויהיה בזה את הרמז "לפירוקן סברית ה' ", איה: **סמ"ך למ"ד** - ראשי תבות: "לפירוקן סברית יו"ד" **וא"ו** - זה גמטריא "הו"ה' (שם ה'), שכל ו'מן שפני שמונאי בטחו בה' ובטחו בישועתו, היה להם נסיו, נחוחו פלאי שאי אפשר להבין אותו, איה קמץ אנשים שלא היו יותר משמנה מאות חתלים (כך פתב בספרי היסטוריה), נצחו את צבא יון שהיה מ'מון עם 'טנקים' - פילים, אלא שהקדוש ברוך הוא נתן להם כח, נתן את הגבורים ביד חלשים, רבים ביד מעטים ורשעים ביד צדיקים. (גליון 40 אותיות א' וב').

ב. **רבי מנחם עזריה** (הרמ"ע) **מפאנו** היה מקבל ופוסק, וכתב שירים, והיה מושלם בכל. וחבר שו"ת **הרמ"ע וספר עשרה מאמרות** ועוד. הוא נפטר באיטליה באותה שנה ש'נפטר רבי חיים ויטאל (שנת ש"פ), (גליון מס' 67 הערה 22).

ג. הגאון מהר"ם בן חביב - **רבי משה בן חביב** היה גאון גדול, והוא **מזרעו של בעל נמוקי יוסף** ש'נקרא רבי יוסף חביב (יש פותבים "חביבא" וזה אותו דבר), מהר"ם בן חביב חי בשנת תמ"ב, והיה בן דורו של הפרי חדש. (גליון 83 הערה 31).

למען הספר

שם. הוא היה מורה בבית הספר, ואף שהיה חייב שם לכתב ולנסע בשבת, הוא עשה הכל ולא כתב ולא נסע בשבת. פעם המפקח בא בשבת, והיה צריך לכתב משהו על הלוח, אז קרא לגוי אחד ש'כתב את זה. ושאלו אותו: "למה אתה לא כותב?" ענה להם: "היך שלי חלשה". **הוא מסר את עצמו על השבת**. ואותו הדבר גם הפנים שלו. פעם (בשנת תש"ג) הוא היה בפלא על עליה של טטות על אגרות חוב, וכשהגיע פורים התחיל לקרא מגלת אסתר, ואחר כך ב'ר' הרב את ריבנו והדן את דינינו". היה לידו יהודי אחד, ואמר לו: "תגיד לי, מה אתה אומר? עוד מעט סטאלין [מנהיגה הערץ של ברית המועצות] הורג את כל הרופאים היהודים בעליה שהעליל עליהם, ואת כל היהודים שם יעבי לסיביר וימיתו ב'רעב ובקור, מה אתה אומר 'הרב את ריבנו והדן את דינינו', איה אתה בטוח בזה?!" אמר לו: "כמו שכל הקללות התקיימו ככה גם הברכות יתקיימו". אמר לו אותו אדם: "סטאלין לא יתן לנו לעלות לארץ". **והנה שבוץ אחרי פורים, סטאלין מת בשבץ**. הוא היה מזהיר את כלם: מי שיבוא בבקר וידפק על הדלת שלו, הוא יענישנו בענש חמור. ומי היה יכול לדבר איתו? זו סכנה ממש. באותו היום שקבל שבץ, אף אחד לא ידע מזה, כי אי אפשר להכנס אליו. כלם חכו הרבה, ונחילו עד בוש" (שופטים ג' כ"ה). והנה בפעם שבע בערב, אמרו: בואו נראה מה שלומו של "שמש העמים" (ככה קראו לכו-הבליעל הזה). וראו שהוא שוכב מות, כל הגזרות על הרופאים התבטלו, וכל היהודים נשארו שם. אתה רואה שה' יכול להפך את הגזרות. (גליון 173 הערה 19 וגליון 174 אות ה').

אזמרה לאלקי בעודי
 חכם אחד בג'ר'בא [שיום האזכרה שלו בשבוע הבא] נסע ללוב, ונקרא **"רבי ציון [הכהן] מעיר וזארא"** (עיר בלוב), אחר כך הוא עלה לארץ, וכל הקהלה בלוב הלכו אחריו ואמרו לו: "למי אתה עוזב אותנו?!" כי הוא היה נותן להם מוסר והלכות והכל. אבל אמר להם: "מה לעשות?! צריכים לעלות לארץ". הוא היה יודע לנגן בכנור וב'עוד, ("אזמרה לאלקי בעודי" (תהלים ק"ד ל"ג) - בעודי, בעודי שלי...), פעם אחת הוא הלך לקנות גיטרה בתל אביב, ובעל החנות ראה אותו כשהוא לובש כמו רבנים שלפני מאתיים-שלוש מאות שנה, ושאל אותו: "מה אתה קונה? וכי אתה מבין משהו בזה? אם אתה יודע לנגן בזה, אתן לך אותו בחנם". רבי ציון לא ענה לו כלום, רק לקח גיטרה והתחיל לנגן. הוא נגן כל כך יפה, ואמר לו בעל החנות: "לא ידעתי שאתה יודע לנגן ככה, קח את הפלי הזה בחנם". אמר לו: "אני לא לוקח בחנם, תגיד לי כמה זה עולה ואתן לך", וקנה ש'כרד עלי ואתנה" (בראשית ל' כ"ח). וככה עשה קדוש ה'. (גליון 125 הערה 1).

הרב את ריבנו והדן את דינו
 קראתי ספר על **הרב יצחק זילבר זצ"ל**, משהו מדהים. זה בן אדם שחי ברוסיה בזמן הקומוניזם [התקופה שנמשכה שבעים שנה (מסיימה של מלחמת העולם הראשונה, עד לפני כשלישים שנה), שש'לסטו (קומוניסטים בבירת המועצות הרוסיה) והמדינות שהיו תחת שליטתה], שרדפו את היהדות] ושם היו מחיבים ללכת לבית ספר וללמד

חידה

"סגול" מורכב משלש נקודות, ואינו ניקוד.

תשובה לחידה
 נמצאת בעלון הנוכחי
 תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן
 21 079-9270505
 (חובה לציין שם וכתובת)
 ולא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

פתרונות מיליון קודם:
פתרון החידה:
 כמה זמן מלך המלך שאול?
 רבי שאול וזאה היה מלך בפולין
 ליום אחד (ואה בגליון הקודם הערה 16).
 הזוכה: יוסף שרעבי - רכסים
פתרון מי בתמונה:
 הגאון הצדיק רבי דוד עידאן
 זצ"ל נשיא הקהילה ב'ר'בה (נסר)
 בתוס בראש חודש כסלו תש"ו.
 עצמותיו ועצמות אשתו הרבנית הועלו
 לארץ הקודש בחודש כסלו תשע"ח.
 הזוכה: רחמים מתניה כהן - בני ברק